

ENTER

EAR NOSE THROAT **EDUCATION REVISED**

umcg

Uitgewerkt voorbeeld regionaal opleidingsplan ENTER opleidingscluster OOR NO
Groningen, 15 mei 2009

A-opleider (auteur):

- prof.dr. B.F.A.M. van der Laan, Universitair Medisch Centrum Groningen

B-opleiders:

- dr. J.M.H. van der Beek, Martini ziekenhuis Groningen.
- dr. H. van den Berge, Medisch Centrum Leeuwarden
- dr. H.J. Rosingh, Isala klinieken Zwolle

Voor de samenstelling van dit regionale opleidingsplan is gebruik gemaakt van:

- Uitgewerkt voorbeeld regionaal opleidingsplan HOOG VUmc
- Opleidingsplan ENTER
- Eindtermen European Training programme Otolaryngology – Head & Neck Surgery
- Producten uit het UMCG

INLEIDING

Regionaal opleidingsprogramma ENTER voor het opleidingscluster UMCG

Dit document is het regionale opleidingsplan KNO voor het opleidingscluster UMCG. In dit plan is een vertaling gemaakt van het landelijk opleidingsplan ENTER naar een regionaal opleidingsplan. Het biedt daarmee de lokale opleider/supervisor en AIOS houvast bij de invulling van de individuele opleiding van de AIOS. Het regionale plan voldoet aan de eisen zoals gesteld in het landelijk opleidingsplan en aan de eisen uit regelgeving. Bij een visitatie geeft dit document, samen met het individuele opleidingsplan van de AIOS, inzicht in de opbouw van de opleiding. De opleiding is namelijk inzichtelijk opgedeeld in stages (structuur), de daaraan verbonden thema's (inhoud) en de toetsing en ijking (besproken in voortgang- en beoordelingsgesprekken).

Hieronder volgt eerst een beschrijving van het stappenplan zoals dat ook door anderen gehanteerd kan worden. Daarna volgt de uitwerking van ENTER in het regionale opleidingsplan UMCG.

Stappenplan voor het samenstellen van een lokaal opleidingsplan:

I Doel en thema's

De beschreven competenties, die door de AIOS in de opleiding moeten worden ontwikkeld, zijn in het opleidingsplan ENTER vertaald naar een competentieprofiel en "verwerkt" in thema's. De 19 beschreven thema's vormen de inhoudelijke opleiding, samen met het cursorisch onderwijs. Thema's kunnen niet los worden gezien van de (werk-)plek waarmee zij onlosmakelijk verbonden zijn.

II Middel

De volgende stap is dan ook om te bepalen waar de thema's geleerd zullen gaan worden. De thema's worden op de werkplek geleerd. Bepaald moet worden welke plek het meest geschikt is om dit te leren. Over het algemeen zijn dit de stages zoals: audiologie, rhinologie, otologie, laryngologie, oncologie, verpleegafdeling, OK, polikliniek, etc. In deze stap wordt bepaald welke "middelen" het meest geschikt zijn voor het leren van thema's. Er wordt een geschikte stage-indeling gekozen.

III Toets

Thema's worden gekoppeld aan de stage-indeling. Sommige thema's zullen in meerdere stages aan bod komen. Het niveau waarop het thema c.q. de competenties uit het thema worden afgesloten verschilt. De betreffende bekwaamheidsniveaus zijn per stage aangegeven. In deze stap wordt vastgelegd op welk moment er waar wordt getoetst. Dat levert een lokale toetstabel op. Dit kan per AIOS vertaald worden naar een individuele toetstabel. De toetsgegevens uit de tabel worden opgenomen in het portfolio, samen met:

- resultaten van de landelijke kennistoets,
- de in logboek verzamelde ervaringen (ziektebeelden, ingrepen, complicaties met reflectie)
- bijzondere projecten of opdrachten die de algemene competenties vormen
- gevolgd (cursorisch) onderwijs
- wetenschappelijke activiteiten
- andere relevante zaken

De toetsing vindt zoveel mogelijk plaats op de werkplek, direct na het geobserveerde gedrag en gekoppeld aan het opleidingsmoment. Per stage/jaar kunnen vaste opleidingsmomenten benoemd worden.

IV IJking

Van belang is om gedurende de opleiding de AIOS feedback te kunnen geven in hoeverre hij/zij voldoet aan het verwachte niveau. Om hierover iets te kunnen zeggen worden er een aantal ijkpunten in de opleiding vastgelegd. Het betreft hier de volgende dimensies:

1. De groei in zelfstandigheid, uitgedrukt in bekwaamheidsniveaus van verrichtingen en/of thema's.
2. De ontwikkeling c.q. groei in de algemene competenties.

In de periodieke voortgangsgesprekken en de beoordelingen wordt dit met de AIOS besproken.

LEESWIJZER

Dit regionale opleidingsplan is opgebouwd uit 5 periodes bestaande uit 15 stages van 4 maanden verdeeld over de academie en de periferie.

Weergegeven is een samenvatting van de 5 periodes om snel een overzicht te krijgen over de verdeling van de thema's, de opleidingsactiviteiten, toetsing en ijking.

Bekwaamheidsniveaus

Ieder half jaar wordt op basis van de in het portfolio verzamelde gegevens en op grond van de mening van de opleidergroep gesproken over bekwaamheidsniveaus. Het globale bekwaamheidsniveau wordt per thema in een bepaalde stage weergegeven. De specifieke bekwaamheidsniveaus van de verschillende onderdelen binnen een thema zijn te vinden in het opleidingsplan ENTER.

Bekwaamheidsniveau (1 t/m 5)	1 Heeft kennis van	2 Handelt onder strenge supervisie	3 Handelt met beperkte supervisie	4 Handelt zonder supervisie	5 Superviseert en onderwijst bij de handeling
---------------------------------	--------------------------	---	--	--------------------------------------	---

Regionale structuur

In de onderstaande tabel is het basisschema van het regionaal opleidingsplan ENTER voor het opleidingscluster UMCG weergegeven met een onderverdeling in academische (A-opleiding) en perifere (B-opleiding) opleidingsperiodes.

1 jaar academisch	8 maanden perifeer	1½ jaar academisch	1 jaar perifeer	1 jaar academisch
Skillslab I	Junior B-opleiding	CSK I	Senior B-opleiding	Differentiatie I
Skillslab II		CSK II		Differentiatie II
Zaal		Poli I		Differentiatie II
		Poli II		

In het volgende gedeelte wordt per periode een nadere invulling gegeven aan de thema's die aan de diverse stages zijn verbonden.

Naast de invulling van de thema's wordt een overzicht gegeven van de verschillende opleidingsactiviteiten (leermiddelen) en de te behalen bekwaamheidsniveaus per stage gericht op het ontwikkelen van o.a. de algemene competenties. In het overzicht worden de diverse toetsinstrumenten genoemd, tevens staat beschreven wat in het portfolio m.b.t. de stage opgenomen dient te worden.

Overzicht opleiding KNO opleidingscluster UMCG

Stages 1 t/m 15 van 4 maanden per stage

5 jaar														
jaar 1			jaar 2			jaar 3			jaar 4			jaar 5		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Skill I A/V	Skill II All	Zaalarts	Junior B-opl M / Zw / L		CSK I	CSK II	Poli I	Poli II	Senior B-opleiding M / Zw / L			Differentiatie		
Sluderen Kleine OK's Endoscopie Assisteren. Onco			Sluderen Rhino-I Oto-I		Laryngologie Oto-II	Oto-III Rhino-II		Alle OK's			Alle OK's			

ALL allergie
A/V audio/vestibulair
CSK communicatieve stoornissen KNO
L B-opleiding Leeuwarden
M B-opleiding Martini

Onco oncologie
Oto otologie
Oto-I TV sluiting, M-plastiek
Oto-II sanering, AAT
Oto-III CAT, cholestoornis, ketenreconstructie

Rhino rhinologie
Rhino-I septum, infundibulotomie
Rhino-II ethmoid, in-/uitw. neus
Skill skillslab
Zw B-opleiding Zwolle

Weekschema opleiding KNO UMCG

Stage code en nummer		maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	Thema's ENTER
DJ3	15	OK/OK	OK/K	P/P	OK/OK	P/SP-SV	4,5,6,7,8,13,14,15,16,18
DJ2	14	P/P	P/K	OK/OK	O/OK	OK/OK	4,5,6,7,8,13,14,15,16
DJ1	13	P/P	OK/OK	OK/K	P/ONC	OK/OK	4,5,6,7,8,13,14,15,16
Zw	12	Zwolle	Zwolle	Zwolle	Zwolle	W	4,5,7,8,9,10,15,16,18
M	11	Martini	Martini	Martini	Martini	W	4,5,7,8,9,10,15,16,18
L	10	Leeuwarden	Leeuwarden	Leeuwarden	Leeuwarden	W	4,5,7,8,9,10,15,16,18
P2	9	W/K	P/SP	OK/OK	ONC/ONC	OK/P	4,5,7,8,13,18
P1	8	DB/ONC	OK/OK	P/SP	W/K	P/SCH	4,5,7,8,16,17,18
CSK2	7	NAS/SP	CSK/Z	W/K	OK/OK	P/CSK	2,7,8,9,10,11,16,17,18,19
CSK1	6	OK/OK	W/K	CSK/P	CSK/SP	OK/OK	2,10,11,12,16,17,18
Jm	5*	Martini	Martini	Martini	Martini	W	7,8,9,10,15,16,18,19
JL	4*	Leeuwarden	Leeuwarden	Leeuwarden	Leeuwarden	W	7,8,9,10,15,16,18,19
zaal	3	Z	Z/K	Z	Z	Z	13,19
skill2	2	TP/skill	OK/All	W/K	DB/B-Oto	P/SP	1,4,5,6,7,8,9,10,16,18
skill1	1	P/skill	HP/AV	B-Oto/K	ONC/B-Oto	P/SP	1,3,4,6,7,8,13,14,15,18
pre AIOS	4	P/ONC	W	W	W	W	

* afwisselend in B kliniek waar assistent in stage 10-12 ook naar toe gaat, de B kliniek krijgt dus maar 8 maand per jaar een Junior Assistent

ALL allergiepoli
 AV audiovestibulair poli
 B-oto boorlab otologie
 CSK communicatieve stoornissen KNO
 DB dagbehandeling: Sluderen
 DJ differentiatiejaar
 HP hoortoestellenpoli
 JL junior assistent Leeuwarden

JM junior assistent Martini
 JZw junior assistent Zwolle
 K compensatie dienst
 L Leeuwarden
 M Martini
 NAS neusendoscopie poli
 ONC oncologie poli
 P poli

skill skillslab anatomie
 SP spoedpoli
 SP-SV spoedpoli supervisie
 TP tinnituspoli
 W wetenschap
 Z zaal
 Zw Zwolle

Samenvatting Opleidingsjaar 1

3 stages in periode (opleidingsjaar) 1 Setting: academisch				
Stages 4 maanden	Thema's	BN ¹	Opleidingsactiviteiten	Toetsing (zie themakaarten)
Stage 1 Skillslab I	<ul style="list-style-type: none"> - 1: audiologie - 3: evenwichtsstoornissen - 4: chronische otitis media - 6: hersenzenuwen/schedelbasis - 7: neusskelet en aangezichts chirurgie - 8: rhinosinusitis - 13: oncologie - 14: benigne tumoren mond/hoofd/hals - 15: frequent voorkomende volwassen KNO - 18: acute KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 3 4/5 1/2 1/2 1/2 1/2 2 2 2 2 	<ul style="list-style-type: none"> - Subjectieve/objectieve audiometrie - Hoortoestelaanpassing - Evenwichtsonderzoek - Polikliniek (algemeen, spoed) - Vaardigheidstraining (mastoid, hals, (neus-)bijholten) - Oncologie polikliniek - Multidisciplinair spreekuur Hoofd-Hals Oncologie - Hoofd-Hals Werkgroep bespreking - Correspondentie en ad hoc contact met 1^e lijn 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 3x KPB Spreekuren - 1x OSATS vaardigheidstraining - 1x CAT - 5x modelbrieven Huisarts - Documentatie ziektebeelden - Cursus evenwicht - Cursus EBM
Stage 2 Skillslab II	<ul style="list-style-type: none"> - 1: audiologie - 4: chronische otitis media - 5: reconstructieve middenoor chirurgie - 6: hersenzenuwen/schedelbasis - 7: neusskelet en aangezichts chirurgie - 8: rhinosinusitis - 9: allergie - 10: snurken/OSAS - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO - 18: acute KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 4/5 2 1/2 2 2 2 3 3 3 3 	<ul style="list-style-type: none"> - Subjectieve/objectieve audiometrie - Polikliniek (algemeen, spoed) - Vaardigheidstraining (mastoid, hals, (neus-)bijholten) - Kinderdagbehandeling Sluderen/buisjes - Operatieve vaardigheden Endoscopieën - Assisteren oncologische ingrepen - OK- verslaglegging 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 4x KPB Spreekuur - 1x CAT - 2x OSATS - Documentatie ziektebeelden - Cursus mini-endoscopie
Stage 3 Zaal	<ul style="list-style-type: none"> - 13: oncologie - 19: klinische werkzaamheden 	<ul style="list-style-type: none"> 3 3/4 	<ul style="list-style-type: none"> - Indicatiestelling ingrepen - Peri-operatieve zorg: (Grote-)visite - Overdracht (statusvoering, avond/WE-dienst) - Bespreken en omgaan met operatierisico's - Slechtnieuws gesprek - Hoofd-Hals Werkgroep bespreking 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 3x KPB - 5x model ontslagbrieven - 360° feedback zaalstage
Hele periode	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene Vaardigheden - Praktijkvoering en management 		<ul style="list-style-type: none"> - Wetenschappelijke activiteiten - Communicatie cursus - Kennis van WGBO en BIG - Optimaal gebruik van foldermateriaal en patiëntvoorlichting - Goed gebruik van supervisie - Omgang met personeel en assistentie - Omgaan met complicaties 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - DOC² communicatie - DOC Teach the Teacher AIOS - OK-Verslagen / Verrichtingen - Complicatieregistratie - Kennistoets Collegium Chirurgicum - 4x zelfbeoordeling en voortgangsgesprek

¹ BN = minimaal bekwaamheidsniveau thema van weergegeven opleidingsactiviteiten

² DOC = discipline overstijgende cursus UMCG

Samenvatting Opleidingsjaar 1 - 1²/₃

2 stages in periode (opleidingsjaar) 1 - 1 ² / ₃ Setting: B-opleiding				
Stages 4 maanden	Thema	BN	Opleidingsactiviteiten	Toetsing (zie themakaarten)
Stage 4 & 5 Junior B-opleiding	<ul style="list-style-type: none"> - 7: neusskelet en aangezichtschirurgie - 8: rhinosinusitis - 9: allergie - 10: snurken/OSAS - 15: frequent voorkomende volwassen KNO - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO - 18: acute KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 3 3 3 3 3 4 3 	<ul style="list-style-type: none"> - Polikliniek - Kinderdagbehandeling Sluderen/buisjes - Operatieve vaardigheden Rhinologie I - Operatieve vaardigheden Otologie I 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 8x KPB - 2x CAT - 2x OSATS - Documentatie ziektebeelden - OK-verslagen / verrichtingen - Cursus mini-neuzen - Cursus hoorrevalidatie - DOC professionaliteit
Hele periode	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene Vaardigheden - Praktijkvoering en management 		<ul style="list-style-type: none"> - EBM gebruiken - Planning polikliniek - Operatieplanning - Goed gebruik van supervisie - Omgang met personeel en assistentie - Omgaan met complicaties 	<ul style="list-style-type: none"> - 360° feedback polikliniek - Modelbrieven - OK-Verslagen / Verrichtingen - Complicatieregistratie - Bekwaamheidsverklaringen - Landelijke kennistoets KNO - 1x zelfbeoordeling en voortgangsgesprek

Samenvatting Opleidingsjaar 1²/₃ – 3

4 stages in periode (opleidingsjaar) 1 ² / ₃ – 3 Setting: academisch				
Stages 4 maanden	Thema	BN	Opleidingsactiviteiten	Toetsing (zie themakaarten)
Stage 6 & 7 Communicatieve Stoornissen I & II	<ul style="list-style-type: none"> - 2: taal/spraakstoornissen - 4: chronische otitis media - 7: neusskelet en aangezichts chirurgie - 8: rhinosinusitis - 9: allergie - 10: snurken/OSAS - 11: stemstoornissen - 12: slikstoornissen/globus/reflux - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO - 17: zeldzame pediatrische KNO - 18: acute KNO - 19: klinische werkzaamheden 	<ul style="list-style-type: none"> 3 3 3 3 3 3 3 3 4 2 4 4 	<ul style="list-style-type: none"> - Polikliniek (algemeen, spoed) - Polikliniek communicatieve stoornissen KNO - Polikliniek laryngologie - Neusendoscopisch spreekuur - Coördinatie opgenomen kinderen Kinderkliniek - Operatieve vaardigheden Laryngologie - Operatieve vaardigheden Otologie II 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 6x KPB - 1x CAT - 2x OSATS - Documentatie ziektebeelden - Documentatie overlegsituaties - Cursus mondpathologie - DOC timemanagement
Stage 8 & 9 Polikliniek I & II	<ul style="list-style-type: none"> - 4: chronische otitis media - 5: reconstructieve middenoorchirurgie - 7: neusskelet en aangezichts chirurgie - 8: rhinosinusitis - 13: oncologie - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO - 17: zeldzame pediatrische KNO - 18: acute KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 4 4 4 4 3/4 4 2 4 	<ul style="list-style-type: none"> - Polikliniek (algemeen, spoed) - Schisis spreekuur - Oncologie spreekuur - Kinderdagbehandeling Sluderen/buisjes - Volwassenendagbehandeling - Operatieve vaardigheden Rhinologie II - Operatieve vaardigheden Otologie III 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 6x KPB - 1x CAT - 2x OSATS - Documentatie ziektebeelden - Cursus mini-oren
Hele periode	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene vaardigheden - Praktijkvoering en management 		<ul style="list-style-type: none"> - Wetenschappelijke activiteiten - Richtlijnontwikkeling - Onderwijsactiviteiten (para-)medische beroepen - Begeleiding CATs jongere jaars en co's - Bijdragen aan maatschappelijke discussies 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 360° feedback CSKspreekuur - OK-Verslagen / Verrichtingen - Complicatieregistratie - Bekwaamheidsverklaringen - Landelijke kennistoets KNO - 3x zelfbeoordeling en voortgangsgesprek

Samenvatting Opleidingsjaar 4

1 stage in periode (opleidingsjaar) 4 Setting: B-opleiding				
Stages 4 maanden	Thema	BN	Opleidingsactiviteiten	Toetsing (zie themakaarten)
Stage 10, 11 & 12 Senior B-opleiding	<ul style="list-style-type: none"> - 4: chronische otitis media - 5: reconstructieve middenoorchirurgie - 6: hersenzenuwen/schedelbasis - 7: neusskelet en aangezichts chirurgie - 8: rhinosinusitis - 9: allergie - 10: snurken/OSAS - 15: frequent voorkomende volwassen KNO - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO - 18: acute KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 3 3 3 3 4 4 4 4 4 4 	<ul style="list-style-type: none"> - Polikliniek - Kinderdagbehandeling Sluderen/buisjes - Volwassenendagbehandeling - Operatieve vaardigheden Rhinologie - Operatieve vaardigheden Laryngologie - Operatieve vaardigheden Otologie 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 10x KPB - 2x CAT - 3x OSATS - Kennistoets - Documentatie ziektebeelden - Cursus radiodiagnostiek - Cursus endoscopie
Hele periode	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene Vaardigheden - Praktijkvoering en management 		<ul style="list-style-type: none"> - Overzicht over de vakuitoefening - Bijdragen aan continuïteit van zorg - Planning polikliniek - Operatieplanning - Goed gebruik van supervisie - Omgang met personeel en assistentie - Omgaan met complicaties 	<ul style="list-style-type: none"> - 360° feedback OK - OK-Verslagen / Verrichtingen - Complicatieregistratie - Bekwaamheidsverklaringen - Landelijke kennistoets KNO - 1x zelfbeoordeling en voortgangsgesprek

Samenvatting Opleidingsjaar 5

3 stages in periode (opleidingsjaar) 5 Setting: academisch				
Stages 4 maanden	Thema	BN	Opleidingsactiviteiten	Toetsing (zie themakaarten)
Stage 13 & 14 Differentiatie I & II	<ul style="list-style-type: none"> - 4: chronische otitis media - 5: reconstructieve middenoorchirurgie - 6: hersenzenuwen/schedelbasis - 7: neusskelet en aangezichtschirurgie - 8: rhinosinusitis - 13: oncologie - 14: benigne mond/hoofd/hals en mondslijmvlies - 15: frequent voorkomende volwassen KNO - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 4/5 4/5 4/5 4/5 4/5 4/5 4/5 4/5 	<ul style="list-style-type: none"> - Overzicht over de vakuitoefening - Bijdragen aan continuïteit van zorg - Polikliniek met evt. differentiatie - Volwassenendagbehandeling - Operatieve vaardigheden met evt. differentiatie 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - 10x KPB differentiatie - 2x CAT differentiatie - 3x OSATS differentiatie - Documentatie ziektebeelden
Stage 15 Differentiatie III	<ul style="list-style-type: none"> - 4: chronische otitis media - 5: reconstructieve middenoorchirurgie - 6: hersenzenuwen/schedelbasis - 7: neusskelet en aangezichtschirurgie - 8: rhinosinusitis - 13: oncologie - 14: benigne mond/hoofd/hals en mondslijmvlies - 15: frequent voorkomende volwassen KNO - 16: frequent voorkomende pediatrische KNO - 18: acute KNO 	<ul style="list-style-type: none"> 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 	<ul style="list-style-type: none"> - Overzicht over de vakuitoefening - Bijdragen aan continuïteit van zorg - Polikliniek met evt. differentiatie - Volwassenendagbehandeling - Operatieve vaardigheden met evt. differentiatie - Leiderschapsrollen 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - Documentatie ziektebeelden - Cursus endoscopie - Cursus neusbijholten
Hele periode	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene vaardigheden - Praktijkvoering en management 		<ul style="list-style-type: none"> - Supervisie waar bekwaamheidsniveau 5 is behaald - Wetenschappelijke activiteiten - Onderwijs en begeleiding aan jonge collegae - Bijdragen aan maatschappelijke discussies 	Portfolio: <ul style="list-style-type: none"> - DOC Eigen praktijk of maatschap - Wetenschappelijke publicatie - 360° feedback supervisie - Bekwaamheidsverklaringen - Landelijke eindtoets EBE-ORL - 1x zelfbeoordeling en voortgangsgesprek

In het volgende gedeelte zijn voor de thema's een gedetailleerde uitwerking van de toetsing beschreven.

Thema 1. Audiologie/gehoorrevalidatie

P van Dijk

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Een patiënt met presbycusis ,die verwacht weer normaal te kunnen horen met een hoortoestel	Com MaatH	De AIOS bespreekt tijdens het hoortoestelspreekuur de verwachtingen met patiënt	KPB	Audioloog Hoortoestellenpoli
	Ongeruste ouders na mogelijk onvoldoende gehoor bij screening van hun kind	Com K&W	De AIOS woont 2X neonataal gehooronderzoek bij en bespreekt de resultaten met ouders in aanwezigheid van de audioloog	KPB	Audioloog van neonataal gehooronderzoek
	Een patiënt met asymmetrisch perceptief gehoorverlies	MedH K&W	De AIOS voert toon- en spraak audiometrie uit en voert de BERA uit onder beperkte supervisie en bespreekt de resultaten met de audioloog.	KPB	Dienstdoend audioloog
Kennis	<ul style="list-style-type: none"> De aios heeft een grondige kennis van congenitale, erfelijke en verworven slechthorendheid/doorfheid op basis van middenoor-, binnenoor- of centrale stoornissen De aios heeft een goed overzicht van diagnostische middelen die ingezet kunnen worden bij evaluatie van gehoorproblemen De aios heeft goede kennis van hoorrevalidatietechnieken en de indicatiecriteria 		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO vereniging
			Eindgesprek AV stage	Mondeling	opleider audioloog
			Patiëntenpresentaties	CAT	Staf KNO en UAC
Vaardigheden	De aios is in staat zelfstandig toon- en spraakaudiometrie en tympanometrie te verrichten		zelfstandig verrichten 20X toonaudiometrie 20X spraakaudiometrie 20X impedantiemetrie	KPB	Schriftelijke rapportage opleider audiologie
	Brainstemaudiometrie		BERA onder beperkte supervisie	KPB	Dienstdoend audioloog
	De aios is in staat zelfstandig een hoortoestel aan te passen, dan wel de effectiviteit van een aanpassing te beoordelen		Zelfstandig 10X hoortoestelaanpassing	KPB	Audioloog Hoortoestellenpoli

Thema 2. Taal/spraakstoornissen
SM Goorhuis-Brouwer

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Een gesprek met de ouders van een driejarige die nog niet praat.	Com SamW	De AIOS bespreekt tijdens het CSK-spreekuur, op basis van de gegevens uit multidisciplinaire diagnostiek, de mogelijkheden tot therapie en de verwachtingen hiervan op het spreken met de ouders	KPB	Spraaktaalpatholoog/orthopedagoog CSK-spreekuur
	Omgang met kind uit anderstalig gezin	Com	De AIOS adviseert de ouders tijdens het CSK-spreekuur omtrent het te volgen beleid (schoolgang, dan wel therapie)	KPB	Spraaktaalpatholoog/orthopedagoog CSK spreekuur
	Patiënt met open neusspraak na adenotomie	ProfG	De AIOS legt uit hoe de open neusspraak heeft kunnen ontstaan en legt mogelijke vervolgstap uit.	KPB	KNO- arts of spraaktaalpatholoog/orthopedagoog CSK spreekuur.
Kennis	. Beheerst de meest voorkomende taal-spraakstoornissen ..Kennis van de Groninger Spreeknormen		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO vereniging
			Eindgesprek CSK-stage	Mondeling	opleider spraaktaalpatholoog/orthopedagoog
			Patiëntenpresentaties	CAT	Staf KNO en UAC
Vaardigheden	Nasaliteitsonderzoek	MedH Com	Verrichten van nasaliteitsonderzoek tijdens KNO-onderzoek in de CSK-setting (relatie articulatie – VPI)- in zoveel mogelijk voorkomende gevallen	KPB	KNO-arts en spraaktaalpatholoog/orthopedagoog
	Screening van taal-spraakontwikkeling	MedH Com SamW	Tijdens afnemen anamnese ook taalspraakontwikkeling screenen m.b.v. Groninger Spreeknormen – in zo veel mogelijk voorkomende gevallen		
	Participeert in spreekuren voor kinderen met taalspraakstoornissen	SamW	Actieve participatie in CSK- spreekuur en schisis-spreekuur; werkt onder supervisie van KNO-arts en spraaktaalpatholoog/orthopedagoog samen met logopedist, plastisch chirurg, orthodontist, maatschappelijk werker	KPB	KNO-arts en spraaktaalpatholoog/orthopedagoog
	aios participeert in spreekuren in nasaliteitsonderzoek	SamW	Actieve participatie in CSK- spreekuur en schisis spreekuur werkt onder supervisie van KNO-arts en spraaktaalpatholoog/orthopedagoog samen met logopedist, plastisch chirurg, orthodontist, maatschappelijk werker	KPB	KNO-arts en spraaktaalpatholoog/orthopedagoog

Thema 3. Evenwichtsstoornissen

E Wiersinga-Post

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Een patiënt met een acute invaliderende duizeligheid die daardoor onttrokken wordt aan het arbeidsproces	Com MaatH	KNO-poli. De aios neemt anamnese af, voert vestibulologisch en oriënterend neurologisch onderzoek uit en bespreekt de klachten van de patiënt.	KPB	KNO-arts + audioloog van vestibulair onderzoek
	Een patiënt die met de diagnose 'ziekte van Menière' wordt verwezen, maar het niet heeft	SamW ProfG	Vestibulair onderzoek. Indien nodig wordt aanvullend vestibulair onderzoek uitgevoerd en/of geïnterpreteerd.	KPB	KNO-arts + audioloog van vestibulair onderzoek
	Een patiënt met niet vestibulaire duizeligheid	Com Org		KPB	KNO-arts + audioloog van vestibulair onderzoek
Kenniss	<ul style="list-style-type: none"> De aios beheerst de stof zoals deze wordt beschreven in het boek 'Dizziness: A Practical approach to diagnosis and management' De aios beheerst de stof en/of de vaardigheden die aan de orde komen in de cursus 'Kliniek van duizeligheid en evenwichtsstoornissen' 		Cursus 'Kliniek van duizeligheid en evenwichtsstoornissen'	Mondeling en/of schriftelijk	Supervisoren van cursus 'Kliniek van duizeligheid en evenwichtsstoornissen'
			Eindgesprek AV stage	Mondeling	Opleider audioloog
			Patiëntenpresentaties	CAT	Staf KNO en UAC
Vaardigheden	De aios is in staat het aanvullende evenwichtsonderzoek (ENG) te interpreteren		De aios woont 10 x een vestibulair onderzoek bij of voert dit uit onder beperkte supervisie en bespreekt de resultaten met de audioloog en KNO-arts (otoloog)	KPB	Schriftelijke rapportage aan audioloog van vestibulair onderzoek + KNO-arts (otoloog)
	De aios is in staat manoeuvres voor de diagnose en behandeling van BPPD uit te voeren		Tijdens KNO-poli of tijdens het bijwonen van aanvullend vestibulair onderzoek worden de manoeuvres voor diagnose en behandeling van BPPD uitgevoerd	KPB	Audioloog van vestibulair onderzoek + KNO-arts (otoloog)

Thema 4. Chronische otitis media

RH Free

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Opstellen en met ouders bespreken van behandelplan bij chronisch loopoor bij kind	MedH Com K&W	De AIOS verricht anamnese, (aanvullend) onderzoek evt kweek, bespreekt het beleid en verwachtingen met patientje en ouders en voert dit ook uit	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Keuze van behandeling bij volwassene met trommelvliesintrekking met geringe klachten	Com K&W ProfG	De AIOS verricht anamnese, microscopisch oortoilet, licht patient voor en stelt verdere therapie in	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Patiëntvoorlichting voor sanerende ooperatie	Com ProfG	De AIOS verricht anamnese, onderzoekt het oor, interpreteert gehoortesten en licht patiënt voor over de geplande operatie en haar risico's.	KPB	Supervisor (KNO-arts)
Kennis	De AIOS heeft kennis van de fysiologie, pathologie, diagnostiek en therapie van chronische otologische KNO problematiek, literatuurlijst volgens ENTER boekje.		Ad hoc toetsing tijden en rondom spreekuur en operatie	Mondeling	Staf KNO
			Landelijke kennistoets, specieel examen deel 1	Schriftelijk	KNO-vereniging
	Gesuperviseerde kadaverdissectie		Deelname aan temporal bone lab (gesuperviseerde kadaverdissectie)	Praktische toetsing	Afgetekende boorserie
			Deelname aan landelijke mini-orencursus Nijmegen		
Vaardigheden	Zelfstandig CT Mastoiden beoordelen		Tenminste 3x CT beoordelen op medische overdracht	OSATS	Supervisor KNO
	Microscopische beoordeling trommelvlies en middenoor		Poliklinische expositie	KPB/Mondeling	Supervisor KNO
	Chirurgische vaardigheden op gebied van sanerende oorchirurgie		Gesuperviseerde ingreep	OSATS	Supervisor KNO

Thema 5. Reconstructieve middenoorchirurgie
RH Free

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patiënt met verdenking op otosclerose waarbij middenoorinspectie tot de mogelijkheden behoort	MedH Org ProfG	De AIOS onderzoekt patiënt en beoordeelt audiometrie. Vervolgens bespreekt de AIOS de mogelijke behandelmethoden inclusief een eventuele middenoorinspectie met haar risico's.	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Begeleiding van de keuze tussen operatie dan wel hoortoestel bij patiënt met gemengd gehoorverlies	Com SamW ProfG	De AIOS houdt rekening met de ideeën en wensen van de patiënt en baseert het beleid en de uitleg op de professionele kennis.	KPB	Supervisor
	Ontevreden patiënt na middenoorchirurgie	Com Samenw	De AIOS bespreekt de bevinden en het beloop en benoemt het tegenvallende resultaat en mogelijke therapeutische opties.	KPB	Supervisor
Kennis	zie literatuurlijst		Ad hoc toetsing tijden en rondom spreekuur en operatie	KPB/Mondeling	Staf KNO
			Landelijke kennistoets, specieel examen deel 1	Schriftelijk	KNO-vereniging
	Gesuperviseerde kadaverdissectie		Boor lab Deelname mini-orencursus Nijmegen	afgetekende boorserie	Staf KNO Certificaat
Vaardigheden	Kwalitatief: Diagnostische vaardigheden (otoscopie en audiologie)		Poliklinische expositie	KPB	Supervisor
	Chirurgische vaardigheden (reconstructieve oorchirurgie)		Gesuperviseerde ingreep	OSATS	
	Kwantitatief: Interpretatie audiometrie en bealen behandelingskeuze		Poliklinische expositie	Mondeling/KPB	Supervisor
	Assisteren bij stapeschirurgie, BAHA, Cochlaire implantatie		Chirurgische expositie	Mondeling/OSATS	rapportage aantallen

Thema 6. Hersenzenuwen/schedelbasis (excl. N VIII)

BFAM van der Laan

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patiënt met reukverlies na luchtweginfectie	MedH Com	Bespreken neusendoscopie en beeldvorming met patiënt tijdens NAS spreekuur	KPB OSATS	Supervisor NAS
	Patiënt met facialis parese/paralyse	K&W Org SamW	Stelt diagnostisch plan op bij patiënt met perifere N VII parese / paralyse en organiseert vervolgonderzoeken en bespreekt casus in facialiswerkgroep	KPB CAT	Superviserend staflid KNO
	Patiënt met iatrogeen liquorlek	MedH SamW	Inbrengen patiënt in Schedelbasiswerkgroep	KPB CAT	Superviserend staflid KNO
Kennis	Diagnostic Imaging: Head and Neck, By H. Ric Harnsberger CBO richtlijnnervus facialis verlamming		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO vereniging
Vaardigheden	Klinisch onderzoek hersenzenuwen		Oriënterend hersenzenuwonderzoek op polikliniek met schriftelijke verslaglegging	KPB	Superviserend staflid KNO
	Beoordeling CT en MRI		Presentatie patiënt in röntgenbespreking	KPB	Supervisor Röntgenbespreking
	Beoordeling uitval n.facialis volgens House Brackman		Stagering N VII volgens HB met schriftelijke verslaglegging	KPB	Superviserend staflid KNO

Thema 7. Neusskelet en aangezichtschirurgie
AGW Korsten-Meijer/RA Feijen

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patient die via de eerste hulp wordt aangeboden met verdenking neusfractuur.	MedH Org	In samenspraak met eerste hulp medewerkers neusfractuur beoordelen en behandelen, eventueel regelen OK of opname.	KPB OSATS	Dienstdoende supervisor
	Patient met standafwijking van de neus zonder functionele klachten	Com MaatH ProfG	Tijdens poliklinisch consult bespreken wensen/ verwachtingen en opstellen van medisch plan met daarbij horende mogelijkheden/onmogelijkheden.	KPB	Supervisie rhinoloog
	De patient met een septumperforatie	MedH	Bediscussiëren van overwegingen voor al dan geen operatieve interventie	KPB	Supervisie rhinoloog
Kennis	De aios heeft een grondige kennis van de esthetisch en functionele anatomie van de neus en kan dit toepassen in de praktijk. De aios heeft kennis van de congenitale en verworven anatomische afwijkingen van de neus. De aios heeft kennis van de diagnostische middelen die ingezet kunnen worden bij neuspathologie.		tijdens en rondom spreekuur en operatie deelname aan NBH-dissectie cursus (Groningen, drie dagen) specifieke toetsing op landelijk niveau	OSATS Schriftelijk KPB mondeling	Rhinoloog KNOvereniging
Vaardigheden	Klinisch		Poliklinisch en peri-operatief. Repositie neusfractuur.	KPB OSATS	Rhinoloog
	Beoordeling beeldvorming		Presentatie/bespreking patiënt	KPB	Rhinoloog
	Beoordeling portretfoto's		Presentatie/bespreking patiënt	KPB	Rhinoloog

Thema 8. Rhinosinusitis
AGW Korsten-Meijer/RA Feijen

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patiënt met neuspoliepen	MedH K&W	Bespreken neusendoscopie en beeldvorming met patiënt tijdens (NAS)spreekuur en voert poliepectomie/FESS uit	KPB OSATS	Supervisor KNO-arts
	Volwassene met hoofdpijn al dan niet als gevolg van een chronische rhinosinusitis	Com K&W SamW	Stelt diagnostisch plan op en organiseert vervolgonderzoeken en/of -consulten	KPB CAT	Supervisor KNO-arts
	Rhinosinusitis als uiting van een systeemafwijking	MedH SamW	Bespreken neusendoscopie en beeldvorming met patiënt tijdens (NAS)spreekuur, stelt behandelplan op en organiseert vervolgonderzoeken en/of -consulten	KPB CAT	Rhinoloog
Kennis	De aios heeft een grondige kennis van de pathofysiologie van acute, subacute en chronische rhinosinusitiden. De aios heeft een grondige kennis van de diagnostische middelen die gebruikt kunnen worden bij acute, subacute en chronische rhinosinusitiden. De aios heeft een grondige kennis van de conservatieve therapie voor acute, subacute en chronische rhinosinusitiden. De aios heeft een grondige kennis van FESS bij acute, subacute en chronische rhinosinusitiden. Hij volgt bij bovenstaande de EPOS-richtlijn.		tijdens en rondom spreekuur en operatie deelname aan NBH-dissectie cursus (Groningen, drie dagen) deelname landelijke NBH-cursussen schriftelijke toetsing op landelijk niveau	OSATS Schriftelijk KPB mondeling	Rhinoloog KNOvereniging
Vaardigheden	Klinisch		Poliklinisch (waaronder neusendoscopie spreekuur) en peri-operatief	KPB OSATS	Rhinoloog
	Beoordeling beeldvormend onderzoek		Presentatie/bespreking patiënt	KPB	Rhinoloog
	Klinische genetica		Presentatie/bespreking patiënt	CAT	Supervisor KNO-arts

Thema 9. Allergie
AGW Korsten-Meijer/RA Feijen

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patiënt bij wie hyposensibilisatie een optie is	K&W Org MaatH	Bespreekt met patiënt pathofysiologie van allergie en therapeutisch plan.	KPB CAT	Rhinoloog allergiespreekuur
	Sanerings adviezen bij patiënt met meervoudige allergie	Com MaatH	Bespreken uitslagen onderzoeken en maken vervolgplan.	KPB	Rhinoloog allergiespreekuur
	Het jonge kind met allergische rhinitis en belaste familieanamnese	K&W SamW	Overleg met ouders en kind over voor- en nadelen van intensieve, lange (enige) behandeling van allergische rhinitis.	KPB CAT	Rhinoloog allergiespreekuur
Kennis	De aios heeft een grondige kennis van de Aria-richtlijn en weet deze in de praktijk te gebruiken. De aios heeft een grondige kennis van diagnostiek en behandeling van allergische rhinitis en niet-allergische rhinitis. Aios heeft grondige kennis van behandeling anafylactische reacties.		toetsing tijdens en rondom spreekuur schriftelijke toetsing op landelijk niveau (KNO speciaal examen)	CAT	Rhinoloog KNOvereniging
Vaardigheden	Klinisch		Allergiespreekuur / participatie multidisciplinair overleg kinderallergologie	KPB	Rhinoloog allergiespreekuur
	Tijdens desensibilisatie		desensibilisatie	KPB	Rhinoloog allergiespreekuur
	Beoordelen allergietesten		allergiespreekuur	KPB	Rhinoloog allergiespreekuur

Thema 10. snurken/OSAS
AGW Korsten-Meijer/RA Feijen

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Anamnese van de snurkende patiënt waarbij de klachten worden geplaatst in de context van de problemen die de partner van de patiënt met het snurken heeft	Com MaatH	Bespreken onderzoek (waaronder flexibele fiberscopie) en uitleg vervolgonderzoeken (KNF).	KPB	Rhinoloog
	Anamnese, onderzoek en behandeling van OSAS bij een patiënt met overgewicht in een multidisciplinaire context	MedH Org SamW	Bespreken onderzoek (waaronder flexibele fiberscopie) in multidisciplinair OSAS team. Interpretatie en uitleg naar patiënt van AHI ((poly-)somniaografie en onderliggende oorzaken snurken waaronder te hoge BMI) en afweging therapeutische opties.	KPB	Rhinoloog
Kennis	De aios heeft een grondige kennis van de OSAS-richtlijn zoals deze in de KNO-vereniging wordt gehanteerd en kan deze in de praktijk toepassen. De aios heeft een grondige kennis van de therapeutische mogelijkheden van alle deelspecialismen. De aios is op de hoogte van de vergoedingenstructuur in het kader van snurken/OSAS.		toetsing tijdens en rondom spreekuur en mondelinge kennistoets bijwonen OSAS-bespreking (MDS)	KPB mondeling	Rhinoloog
Vaardigheden	Klinisch		Poliklinisch (fiberoptisch). Slaapendoscopieën. Snurk/OSASgerelateerde operaties.	KPB OSATS	Rhinoloog
	Interpretatie slaaponderzoek (somniaografie)		Presentatie/bespreking patiënt	KPB	Supervisor KNO-arts

Thema 11. Stemstoornissen

FG Dijkers

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering (volgens blz 61 en 62 ENTER)	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Behandeling hees jongetje met knobbelletjes en zijn ouders en beoordeling van de noodzaak en effectiviteit van logopedie in samenwerking met de logopedist	COM SW	AIOS heeft actieve participatie in laryngologisch spreekuur (13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21) AIOS werkt onder supervisie van KNO-arts samen met logopedist en huisarts (22, 23, 24, 25, 26, 27, 29) AIOS levert toetsvragen aan voor studentenonderwijs.	KPB	Superviserend laryngoloog KNO
	Uitleg aan hese roker van de consequenties van de nicotineabus van haar eigen gezondheid en die van anderen	MaH	AIOS heeft actieve participatie in laryngologisch spreekuur (34, 35, 36); AIOS levert toetsvragen aan voor studentenonderwijs (39).	KPB	Superviserend laryngoloog KNO
	Diagnostiek van patiënt met stilstaande larynxhelft	MeH ORG	AIOS heeft actieve participatie in laryngologisch spreekuur (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12); AIOS organiseert (42, 43, 44); AIOS levert toetsvragen aan voor studentenonderwijs.	KPB	Superviserend laryngoloog KNO
	Advisering van professionele stemgebruiker (docent, zanger) met heesheid met oog op consequenties voor arbeidsongeschiktheid	COM K&W MaH	AIOS heeft actieve participatie in laryngologisch spreekuur (13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21); AIOS is vakbekwaam (30, 32) en levert toetsvragen aan voor studentenonderwijs (33); AIOS staat in de maatschappij (34, 35, 36, 37, 39).	KPB	Superviserend laryngoloog KNO
Kennis	Beheerst de anatomie en fysiologie van de larynx en laryngeale musculatuur		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO vereniging
	Beheerst de differentiaaldiagnostiek en behandeling van de meest voorkomende stemstoornissen Zie literatuurlijst		Eindgesprek stage laryngologie	Mondeling	KNO staf lid laryngoloog
Vaardigheden	Voert het laryngo(strobo)scopisch onderzoek zelfstandig uit en interpreteert dit correct		Laryngologie spreekuur	OSATS	KNO staf lid laryngoloog
	De larynx wordt adequaat gevisualiseerd tijdens een endoscopie onder algehele anaesthesie		Micro laryngoscopie onder narcose	KPB	KNO staf lid laryngoloog

Thema 12. Slikstoornissen

J Wedman

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Behandeling van de patiënt met brok in de keel (globusklachten)	Com ProfG	Gestructureerde slikanamnese en faryngoscopie Met overtuiging patient kunnen geruststellen	KPB	Supervisor KNO-arts
	De multidisciplinaire benadering van een patiënt met neurologische slikstoornissen	Org SamW	Bepaalt iom logopeed, neuroloog en revalidatie atrs of orale intake mogelijk is en in wat voor vorm. Heeft inzicht in evt oefentherapie	KPB	Supervisor KNO-arts
	Beoordeling van de patiënt met keel- neus- of oorklachten mogelijk veroorzaakt door reflux in het kader van recent en relevant wetenschappelijk onderzoek	K&W	Herkent reflux zowel anamnestic als bij scopie. Kan patient adequaat medicamenteus behandelen	KPB CAT	KNO-arts
Kennis	De aios heeft een grondige kennis van de fysiologie van de slikactie en oorzaken slikstoornissen. Herkent aspiratie pneumonie. Kent de indicatie voor FEES en Videoslik		Presenteert patient op maandelijkse slikbespreking Wekelijkse rontgenbespreking Overlegt casus met supervisor	OSATS KPB	KNO-arts
Vaardigheden	faryngoscopie		>40	KPB OSATS	KNO-arts
	Beoordeling slikfoto video		Presentatie/bespreking patiënt	KPB	KNO-arts
	FEES		Meer dan 5 zelfstandig volgens de geldende standaard	CAT	Supervisor KNO-arts

Thema 13. Oncologie
BEC Plaat

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patiënt aan wie wordt verteld dat hij een maligniteit heeft	Com ProfG	Poliklinisch (oncologie) spreekuur	KPB	Superviserend staflid KNO-oncoloog
	Palliatieve begeleiding/zorg bij een terminale patiënt	Com Org SamW ProfG	Zaalstage	KPB	Superviserend staflid KNO-oncoloog
	Organisatie van het diagnostisch traject bij een patiënt met een verdenking op een hoofd-hals-maligniteit	Org SamW	Tijdens HHWG of MDS	KPB	Superviserend staflid KNO-oncoloog
	Het geven van leefregeladviezen aan een patiënt met een nicotine- en alcohol - afhankelijkheid	MaatH ProfG	Poliklinisch spreekuur	KPB	Superviserend staflid KNO-oncoloog
	stagiering plaveiselcel carcinomen hoofd-hals-gebied	MedH	Inbrengen patiënt in HHWG	KPB	Superviserend staflid KNO-oncoloog
Kennis	<ul style="list-style-type: none"> – Snow en Huizing:blz: 78, 217, 241-243, 263-370, 379-401 – Handbook of Head and Neck Imaging Harnsberger: geheel – Actuele UICC/AJCC TNM-classificatie – www.nccn.org/professionals/physician_gls/PDF/head-and-neck.pdf hoofdstuk staging – www.cancer.gov/cancertopics/types/head-and-neck/ – Stell and Maran's Head and Neck Surgery – Mini-radiologie cursus UMCU – CBO richtlijn Hypofarynxcarcinoom – CBO richtlijn Mondholte/ Orofarynxcarcinoom – CBO richtlijn Larynxcarcinoom 		Indirecte ad hoc toetsing tijdens en rondom spreekuur en operatie Schriftelijke toetsing stagiering tijdens hoofd-hoofdhalswerkgroep Examen Collegium Chirurgicum Neerlandicum (chirurgische basisvakken) Referaat Patiëntdemonstratie Deelname aan skillslab vaardigheids-training hals-chirurgie	Schriftelijk CAT Mondelinge toetsing	KNO-vereniging Superviserend staflid KNO-oncoloog
Vaardigheden	Kwalitatief en kwantitatief aspect <ul style="list-style-type: none"> • Fiberlaryngoscopie (25x) • Biopt onder lokaalanesthesie (10x) • Panendoscopie in narcose (25x) • Tracheotomie en/of percutane tracheotomie (25x) • Inbrengen maagsonde (10x) • Vervangen stemprothese (10x) • Slecht-nieuwsgesprek (5x) 	Med Handelen	Tijdens poliklinisch spreekuur Tijdens ingrepen op operatief dagbehandelcentrum Tijdens ingrepen op OC Tijdens zaalstage	OSATS Mondelinge toetsing	Superviserend staflid KNO

Thema 14. Benigne tumoren in het /hoofd/hals gebied en afwijkingen van het mondslijmvlies
GB Halmos

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Diagnostiek en behandeling patiënt met parotis tumor	MedH Org	De aios bespreekt tijdens het oncologiespreekuur de verdere diagnostiek en behandeling met patiënt	KPB	Superviserend oncoloog
	Analyse van een vermoedelijk goedaardige zwelling in de hals	MedH Com	De aios stelt dd en bespreekt tijdens het spreekuur de verdere diagnostiek met patiënt	KPB	Superviserend stafid KNO of oncoloog
	Differentiaaldiagnostiek van een afwijking van het wang/mond slijmvlies	MedH SamW	De aios stelt dd en bespreekt tijdens het spreekuur de verdere diagnostiek met patiënt	KPB	Superviserend stafid KNO of oncoloog
Kennis	<ul style="list-style-type: none"> Anatomie en embryologie Zie literatuurlijst 		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO vereniging
Vaardigheden	Cytologische punctie		De aios zelfstandig verricht FNAC tijdens spreekuur	OSATS	Superviserend stafid KNO of oncoloog
	Maakt onderscheid met maligne aandoeningen		De aios stelt dd en bespreekt tijdens het spreekuur de verdere diagnostiek met patiënt	KPB	Superviserend stafid KNO of oncoloog
	Extirpatie steentje ductus whartoni		De aios verwijdert sialolith vanuit de ductus submandibularis	OSATS	Superviserend stafid KNO of oncoloog
	Extirpatie parotis		De aios uitvoert een parotidectomie tot en met opzoeken hoofdstam n. facialis onder supervisie	OSATS	Superviserend oncoloog
	Casusbeschrijving van verschillende zwellingen		De aios zelfstandig uitvoert 5 keer patiëntendemonstraties en presenteert op de stafvergadering (2x ook schriftelijk)	CAT	Staf KNO

Thema 15. frequent voorkomende volwassenen KNO
JA Snelleman

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Patient met een recidiverende neusbloeding en een laag Hb	Com Org	De AIOS verricht anamnese, (aanvullend) onderzoek, bespreekt het beleid met patient en voert dit ook uit	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Patient met recidiverende otitis externa	MedH ProfG	De AIOS verricht anamnese, microscopisch oortoilet, neemt eventueel een kweek, licht patient voor en stelt verdere therapie in	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Anderstalige niet West-Europese patient	ProfG	De AIOS maakt een inschatting van de aard en de ernst van het probleem, rekening houdende met de culturele context van de patient, zo nodig met hulp van een tolk	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Patient met chronisch verstopte neus en een septumdeviatie	MedH	De AIOS evalueert het probleem, bespreekt de behandelopties met patient en voert deze ook uit	KPB	Supervisor (KNO-arts)
Kennis	De AIOS heeft kennis van de fysiologie, pathologie en therapie van de algemene KNO problematiek volgens de literatuur beschreven in boekje ENTER		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO-vereniging
			'mini-orencursus'	Deelname	certificaat
			'mini-neuzencursus'	Deelname	certificaat
			Patiëntenpresentaties	CAT	Staf KNO
Vaardigheden	De AIOS kan zelfstandig een septumcorrectie uitvoeren		20X septumcorrectie (zelfstandig)	OSATS	Supervisor (KNO-arts)
	De AIOS kan zelfstandig een myringoplastiek verrichten		20X myringoplastiek (zelfstandig)	OSATS	Supervisor (KNO-arts)
	De AIOS kan zelfstandig een neusbloeding coaguleren of tamponeren en kan zelfstandig beslissen omtrent het verdere (opname) beleid		Behandeling neusbloeding op SEH of polikliniek	KPB	Supervisor (KNO-arts)

Thema 16. frequent voorkomende paediatrische KNO
JA Snelleman

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Omgang met angstige kinderen, die niet goed te onderzoeken zijn	Comm ProfG	De AIOS bejegt patient en ouders op rustige wijze en begint met het minst belastende onderzoek; noodzakelijk onderzoek wordt verricht met hulp van ouder of verpleegkundige	KPB	Supervisor (KNO-arts)
	Omgang met ouders die onzeker zijn of met redenen omkleed bepaalde behandelingen verlangen	KenW Msch	De AIOS houdt rekening met de ideeën en wensen van de ouders/patient en baseert het beleid en de uitleg op de professionele kennis en richtlijnen	KPB	Supervisor
	Adequate informatie geven over postoperatieve zorg na (adeno-) tonsillectomie/plaatsing trommelvlies-buisjes	ProfG	De AIOS bespreekt het te verwachten beloop en de belangrijkste risico's met de ouders/patient	KPB	Supervisor
	Adequate uitleg geven en professioneel handelen bij complicaties	Comm ProfG	Bij complicaties wordt de patient/ouder naar waarheid volledig ingelicht; dit wordt zorgvuldig genoteerd in de status	KPB	Supervisor
Kennis	Volgens literatuurlijst boekje ENTER		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO-vereniging
			Patiëntenpresentaties	CAT	Staf KNO
Vaardigheden	De AIOS is in staat kinderen poliklinisch te onderzoeken en beheerst de meest voorkomende ingrepen		Buisjes plaatsen bij kinderen (20x)	OSATS	Supervisor
			ATE (50x)	KPB	Supervisor
			Oortoilet bij een onrustig kind (10x)	KPB	Supervisor

Thema 17. Zeldzame pediatrische KNO
FG Dijkers

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering (volgens blz 61 en 62 ENTER)	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Pasgeborene met dubbelzijdige choanaalatresie	MedH Org	AIOS heeft kennis van zaken (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12); AIOS organiseert (40, 43); AIOS levert toetsvragen aan voor studentenonderwijs.	KPB KPB	Superviserend stafid KNO
	Het kind met ispiratoire stridor en dyspnoe	Com Org SamW ProfG	AIOS bespreekt casus met ouders (13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21); AIOS heeft actieve rol tijdens wekelijkse visite kinder-IC (40, 44); AIOS werkt samen (22, 23, 24, 25, 26, 28); AIOS is een pro (47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56) AIOS levert toetsvragen aan voor studentenonderwijs.	KPB KPB KPB KPB	Superviserend stafid KNO
Kennis	Zie literatuurlijst		Landelijke kennistoets	Schriftelijk	KNO vereniging
			Eindgesprek stage laryngologie	Mondeling	KNO stafid laryngoloog
Vaardigheden	Starre en flexibele scopie (min 5)		Zie blz 121	KPB	KNO stafid

Thema 18. Acute KNO

J Wedman

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toets instrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Een acute situatie waarbij een ingreep noodzakelijk is.	Org SamW	Tijdens poliklinisch consult of op de eerste hulp de duur en ernst van de klachten kunnen inschatten en op basis daarvan een medische behandeling starten. Indien het een peritonsillair abces betreft kan hij dit zelfstandig incideren	KPB CAT	Supervisie dienstdoende
	Behandeling van de acuut benauwde patiënt (of vergelijkbare situatie); Complicaties geëvalueerd door beschrijving van het voorval en reflectie daarop.	MedH Org ProfG Com	Ernst van de klacht kunnen inschatten. Met spoed een OK of adequate bewaking (IC) kunnen regelen. Patient kunnen intuberen, een coniotomie of tracheotomie kunnen verrichten	KPB OSATS	Supervisie dienstdoende
	Overdracht na acute situatie; de aios kan duidelijk en coherent verwoorden wat er is gebeurd, wat de beslismomenten waren, hoe de diagnose gesteld en beleid bepaald werden.	Com SamW	Ernst bloeding inschatten. Cauteriseren bloedingsfocus. Indien dit niet lukt of onmogelijk is tamponeren al dan niet op OK	KPB OSATS	Supervisie dienstdoende
Kennis	De aios heeft een grondige kennis van de anatomie van de bovenste luchtweg Ontwikkeling klinische blik om ernst situatie in te schatten		Mini-endoscopie cursus supervisie specifieke toetsing op landelijk niveau	OSATS Schriftelijk KPB mondeling	Oncologen laryngologen KNOvereniging
Vaardigheden	Zelfstandig tracheotomie		Tracheotomie >10	KPB OSATS	KNO-arts
	Zelfstandig incideren peritonsillair abces		Incideren peritonsillair abces >20	KPB	KNO-arts
	Zelfstandig neustamponeren		>20	KPB	KNO-arts

Thema 19. Klinische werkzaamheden
BEC Plaat

Domein	Situatie	Competentie	Uitvoering	Toetsinstrument	Evaluatie
Kritische Beroeps Situatie	Grote visite, inclusief voorbereiding	Com Org	Zaalstage	KPB	Afdelingshoofd
	Regelen overplaatsing naar verpleegtehuis voor een klinische patiënt	Org MaatH	Zaalstage	KPB	Superviserend staflid KNO
	Berichtgeving aan de huisarts	Com ProfG	Zaalstage Polikliniek	KPB	Superviserend staflid KNO
Kennis	<ul style="list-style-type: none"> De aios heeft kennis van peri-operatieve zorg, postoperatief beleid en (preventie van) sepsis t.g.v. chirurgie (leerstof voor collegium chirurgicum examen) De aios heeft kennis van protocollen De aios heeft kennis van transmurale gezondheidszorg (bij consulten) De aios heeft kennis van KNO-aandoeningen voorkomend in het kader van syndromale pathologie of 'vakgroep overstijgende' ziektebeelden De aios heeft kennis van de logistiek in het ziekenhuis Zie literatuurlijst. 		Zaalstage Spoedpoli Diensten	Mondelinge toetsing Examen Collegium Chirurgicum Neerlandicum	KNO-vereniging Superviserend staflid KNO
Vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Wondverzorging, canulezorg, etc. Inbrengen maagsonde Tracheacanule wissel 	MedH	Zaalstage Spoedpoli Diensten	OSATS	Superviserend staflid KNO Regieverpleegkundige

